

**Kwaliteit van netwerken rond delinquentie,
schoolverzuim en overgewicht van jongeren in Zwolle**

Inge Piek & Anne Vis

Kwaliteit van netwerken rond delinquentie, schoolverzuim en overgewicht van jongeren in Zwolle

**Pre-master Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken
Bachelorthesis (pre-masterthesis)**

Universiteit Utrecht

Inge Piek   3730654

Anne Vis   3782980

Begeleider Universiteit Utrecht Dr. Chris Baerveldt

Utrecht, juni 2012

Voorwoord

Deze thesis bevat het onderzoeksartikel dat wij hebben geschreven in het kader van onze pre-master Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken aan de Universiteit Utrecht. Wij hebben onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het jeugdnetwerk Zwolle op de probleemgebieden delinquentie, schoolverzuim en overgewicht. Hierbij stonden twee criteria van de kwaliteit van het jeugdnetwerk centraal, namelijk de vindkans: de kans dat een jongere wordt gesignaleerd binnen een jeugdnetwerk. Het tweede criterium is de reactietijd tot een eerste aanpak. Er is hier tot op heden nog geen onderzoek naar verricht. Wij hopen met dit onderzoek bij te dragen aan het welzijn van de jongeren in Zwolle door de kwaliteit van het jeugdnetwerk van Zwolle te onderzoeken en het jeugdnetwerk in kaart te brengen.

Graag willen wij de gemeente Zwolle bedanken voor hun bijdrage aan ons onderzoek, eveneens als het Centrum voor Jeugd en Gezin Zwolle, Bureau Jeugdzorg Overijssel afdeling Jeugdreclassering, Leerplicht Zwolle en de Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland.

Verder willen wij Olaf Hogenkamp en Thijs Boersen bedanken voor hun feedback en bijdrage aan onze thesis.

Na met veel plezier samen te hebben gewerkt aan de thesis die voor u ligt, zijn wij trots op ons eindresultaat. Deze leerzame periode sluiten wij met een goed en tevreden gevoel af.

Wij wensen u veel leesplezier toe,

Inge Piek & Anne Vis

Juni, 2012

Samenvatting

In dit onderzoek staan de vindkans en de reactietijd van het jeugdnetwerk van Zwolle, betreffende de probleemgebieden delinquentie, schoolverzuim en overgewicht, centraal. Met behulp van de verzamelde gegevens uit interviews met sleutelfiguren van organisaties uit het jeugdnetwerk van Zwolle, zijn deze criteria onderzocht. Voor het probleemgebied jeugddelinquentie was de vindkans onbekend. De reactietijd bij de Jeugdreclassering Zwolle is afhankelijk van de ernst van het delict. Wat betreft het probleemgebied schoolverzuim geldt wanneer scholen in Zwolle zich houden aan de verplichting schoolverzuim te melden bij Dienst Uitvoering Onderwijs, er een hogere vindkans zou moeten zijn dan wanneer schoolverzuim niet gemeld wordt door scholen bij Dienst Uitvoering Onderwijs. De reactietijd van schoolverzuim is afhankelijk van de vorm van het verzuim, namelijk of het luxeverzuim, ongeoorloofd verzuim of ziekteverzuim betreft. Het probleemgebied overgewicht heeft een vindkans van 99 procent voor kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar oud en een vindkans van 90 procent voor de kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar oud. De reactietijd voor het probleemgebied overgewicht is afhankelijk van de intrinsieke motivatie van de jongeren en/of ouder(s). Daarnaast zal de vindkans groter worden en de reactietijd toenemen naarmate er sprake is van meerdere risicofactoren bij een jongere.

Inleiding

Door transitie van de jeugdzorg wordt de verantwoordelijkheid van de jeugdzorg overgedragen van de overheid naar de gemeenten. Het doel van deze transitie is het eerder signaleren van problemen, het sneller reageren op problemen, het verminderen van afstemmingsproblemen en aansluitingsproblemen tussen en van hulpverleningsorganisaties en het bezuinigen op de kosten voor de jeugdzorg (Expertisecentrum voor jeugd, samenleving en ontwikkeling, 2012; G32, 2011; Rijksoverheid, 2012). Dat betekent dat er gewerkt moet worden aan de kwaliteit van het jeugdnetwerk binnen de gemeenten. Een jeugdnetwerk bestaat uit alle organisaties die, hoewel ze zelf niet op gemeentelijk niveau georganiseerd hoeven te zijn, op één of andere manier met jongeren in die gemeenten te maken hebben (Kilduff & Tsai, 2003). Het gaat hier om alle mogelijke organisaties die bijdragen aan maatschappelijke opvoeding, of nog breder: alle organisaties die contact hebben met jongeren of die te maken hebben met jongeren. Een paar voorbeelden hiervan zijn scholen, het Centrum voor Jeugd en Gezin, politie, jeugdhulpverlening, gemeentelijke diensten en de provincie. In deze thesis wordt het jeugdnetwerk van Zwolle in kaart gebracht en wordt de kwaliteit van het jeugdnetwerk van Zwolle onderzocht. Twee criteria van kwaliteit worden onderzocht in deze thesis, namelijk de vindkans en reactietijd op de drie probleemgebieden delinquentie, schooluitval en overgewicht. Wanneer er over vindkans wordt gesproken, betreft het de kans dat een casus wordt waargenomen door het netwerk. De vindkans is gekoppeld aan een vorm van concreet gedrag, waarbij het een belangrijke factor is van de kwaliteit van het netwerk. De vindkans sluit aan bij algemene pedagogische eisen van de opvoeding: kinderen en jongeren horen 'gezien' te worden in die zin dat hun ouders (en andere opvoeders) in de gaten horen te hebben welke mogelijkheden jongeren hebben en welke problemen jongeren voor anderen veroorzaken. Het andere criterium is de reactietijd. Hier gaat het om het tijdsverloop ervaren door de jongere. De reactietijd is de totale tijd vanaf het eerste signaal of diagnose van de jongere tot de start van een eerste aanpak. Vragen die centraal zullen staan in deze thesis zijn: Hoe ziet het jeugdnetwerk van organisaties er uit in de gemeente Zwolle die een rol spelen bij delinquentie, overgewicht en schooluitval? Wat is de vindkans van het jeugdnetwerk in de gemeente Zwolle van casussen die betrekking hebben op delinquentie, schooluitval en overgewicht? Wat is de reactietijd van het jeugdnetwerk in de gemeente Zwolle van casussen die betrekking hebben op delinquentie, schooluitval en overgewicht?

Daarnaast wordt er onderzocht of de aanwezigheid van meerdere risicofactoren samenhangt met de vindkans en de reactietijd van het jeugdnetwerk.

Literatuur

Centraliteit is één van de meest onderzochte concepten in het analyseren van een sociaal netwerk (Borgatti, 2005). Er wordt hierbij gekeken of er vanuit een centrale positie wordt samengewerkt of vanuit verschillende posities die onderling met elkaar verbonden zijn. Er komen twee vragen naar voren, namelijk: moet een netwerk centraal staan? En: wat voor type contacten heeft een netwerk, zwakke banden en/of sterke banden?

Een organisatie kan binnen een gemeente of provincie een centrale positie innemen wanneer er verschillende organisaties nauw samenwerken. Echter wanneer er meerdere organisaties zelfstandig participeren, als er geen overkoepelde organisatie aanwezig is, zullen er zwakke banden tussen de verschillende organisaties ontstaan en werken zij niet vanuit een centrale positie. De zwakke banden worden getypeerd door een minder krachtige relatie tussen schakels binnen een netwerk. Deze band kan relatief makkelijk weer verdwijnen. Zwakke banden bieden schakels meer informatie en bronnen dan de schakels kunnen vinden in hun sterke banden. Sterke banden hebben een gezamenlijke historie waarin vertrouwen belangrijk is. Deze sterke banden kenmerken zich door een intensieve relatie en nauwe samenwerking, welke fungeren als primaire voorwaarden voor het behalen van succes (Uzzi, 1997).

Wanneer er geen centrale plaats wordt ingenomen binnen een gemeente of provincie zal bij uitval van één van de afdelingen/organisatie het gehele netwerk, dus de afdelingen/organisaties, deze uitval compenseren. Organisaties waarmee nauw wordt samengewerkt zullen een sterke band ontwikkelen met elkaar. Wanneer er contact gelegd wordt met een organisatie waarmee nog niet wordt samengewerkt, kan er een band opgebouwd worden en hierdoor zal er een zwakke band ontstaan. Een mogelijk nadeel van meerdere zelfstandige organisaties kan zijn dat het netwerk onoverzichtelijk wordt. Dit kan er toe leiden dat er moeilijkheden kunnen ontstaan bij bijvoorbeeld het vinden van de juiste zorg voor cliënten. Kortom, de organisatorische kwaliteit binnen het netwerk zal achteruit kunnen gaan. Wanneer er wordt gekeken naar het jeugdnetwerk, zullen betrokkenen moeten kijken welke positie er wordt ingenomen binnen de gemeente. Door de complexiteit van de problemen van jongeren

die in aanraking komen met het jeugdnetwerk zijn de verschillende relaties/banden tussen betrokken organisaties en/of organisaties belangrijk (Borgatti, 2005).

Jeugddelinquentie

Moffitt (1993) suggereert dat er diverse risicofactoren en beschermingsfactoren zijn voor het ontstaan van antisociaal en/of delinquent gedrag bij jeugdigen. Het voortbestaan van antisociaal gedrag is mogelijk het gevolg van een simpel gebrek aan mogelijkheden om zich op andere manieren te gedragen. Volgens Moffitt (1993) missen deze kinderen en jongeren de mogelijkheden voor het verwerven en oefenen van sociale alternatieven en/of vaardigheden en zo worden kinderen met een lage zelfcontrole en agressief gedrag vaak afgewezen door hun omgeving en leeftijdsgenoten. In de adolescentie tonen zij daardoor vaak een gebrek in loyaliteit of vriendschap. Wanneer sociale en academische vaardigheden niet verworven worden binnen de kindertijd, is het erg moeilijk om deze vaardigheden later te herstellen.

Ouderschap, drugsverslaving of alcoholverslaving, schooluitval, impulsiviteit en bepaalde vormen van letsel zijn risicofactoren voor het elimineren van mogelijkheden voor later succes (Moffitt, 1993). Risicofactoren voor de ontwikkeling van antisociaal gedrag binnen de adolescentie zijn onder andere: variabiliteit in biologische leeftijd, het toenemende belang van de relaties met leeftijdsgenoten en de ontwikkeling van zelfbewuste waarden, attitudes en ambities. Zo kunnen adolescenten het (delinquent) gedrag van hun leeftijdsgenoten gaan imiteren omdat dit hen een wenselijke positie verschaft, zoals macht. Moffitt (1993) suggereert echter dat niet iedere jongere delinquent gedrag gaat vertonen wanneer deze in aanraking komt met de diverse risicofactoren. Volgens haar vallen hier de jongeren onder die een vertraagde puberteit hebben, toegang tot rollen hebben die gerespecteerd worden door volwassenen en een omgeving die ervaringen met delinquentie beperken. Ook persoonlijke karaktereigenschappen die de jongere uitsluiten van antisociale peer netwerken kunnen antisociaal gedrag voorkomen.

Schooluitval

Het ontstaan van problemen in de opvoeding en ontwikkeling van kinderen die leiden tot schooluitval kan multifactorieel worden verklaard, bijvoorbeeld met behulp van een transactioneel model. Binnen een transactioneel model werken meerdere stressfactoren of risicofactoren interactief op elkaar in en binnen die dynamiek ontstaan problemen. Het balansmodel (Bakker, Van Dijke, & Terpstra, 1997) biedt

een kader voor beleid en interventies om ouders en kinderen met opvoedingsproblemen en ontwikkelingsproblemen te ondersteunen en brengt de risicofactoren die leiden tot schooluitval in kaart. Het model geeft het samenspel tussen draagkracht en draaglast weer op microniveau, mesoniveau en macroniveau. De cumulatie van dergelijke factoren en de verhouding tussen de risicofactoren en de protectieve factoren laten de balans tussen draagkracht en draaglast in evenwicht of het slaat negatief door wat leidt tot schooluitval. Daarbij weegt de cumulatie van risicofactoren zwaarder dan de aard van een risicofactor. Het balansmodel kan ook toegepast worden op het probleemgebied jeugd delinquentie.

Een belangrijke bron van risicofactoren is de leerling zelf. Er zijn verschillende individuele factoren die het risico verhogen op schooluitval. Volgens Archambaul, Janosz, Fallu en Pagani (2009) moeten leerlingen voldoen aan een tweetal schooldoelen: inzet en sociaal contact met leeftijdsgenoten of volwassenen in een schoolcontext. Als een leerling niet voldoet aan deze twee schooldoelen, is er sprake van een verhoogd risico op schooluitval (Archambaul et al., 2009). Onderprestatie op school en moeten doubleren kan leiden tot demotivatie van de leerling, wat vervolgens kan leiden tot voortijdig schooluitval (Vitaro, Larocque, Janosz, & Trembley, 2010; Stearns & Glennie, 2006). Ook zijn storend gedrag en ADHD gerelateerde gedragingen op school een voorspeller voor schooluitval. Vitaro en anderen (2010) brengen storend gedrag in verband met het aanpassen aan sociale normen. Schooluitval kan worden veroorzaakt door de drang om de sociale norm te breken (Vitaro et al., 2010). Een andere verklaring voor schooluitval is concentratieproblemen. Aanhoudende concentratieproblemen aan het begin en aan het einde van de basisschool zorgen voor een verhoogde kans op voortijdig schooluitval. Pagani, Vitaro, Trembley, McDulff, Japel, en Larose (2008) achten het van groot belang concentratievaardigheden te ontwikkelen voor het succesvol afronden van de middelbare school. Volgens Bakker en anderen (1997) zijn er verschillende ouderfactoren en gezinsfactoren die het risico op schooluitval vergroten. Bakker en anderen (1997) stellen dat er een verband is tussen de opvoedingsstijl die de ouders hanteren en schooluitval. Een autoritaire opvoedingsstijl kan het risico op voortijdig schooluitval vergroten. Ernstige conflicten binnen het gezin of een echtscheiding zorgen ook voor een vergroot risico op voortijdig schooluitval. Ook zouden kinderen die opgroeien in een éénoudergezin of een gezin met een vrouw aan het hoofd, meer risico hebben op schooluitval dan kinderen die opgroeien in een tweeoudergezin

(Pagani et al., 2008; Pong & Lu, 2000). Daarnaast ronden kinderen van ouders die zelf geen middelbare schooldiploma hebben, vaker hun middelbare school niet af. Vriendschap met deviante leeftijdsgenoten tijdens de adolescentieperiode kunnen leiden tot voortijdig schooluitval (Vitaro, 2010). Jongeren zijn geneigd tot het direct modelleren van het gedrag van hun vrienden. Wanneer die vrienden al zijn uitgevallen tijdens de middelbare school, kan dit leiden tot het zelf uitvallen op school bij de jongere. Een andere oorzaak welke genoemd wordt, is het gebruik van drugs en delinquent gedrag die samen gaan met deviante vrienden, wat leidt tot verminderde schoolprestaties en indirect te maken heeft met vroegtijdig schooluitval (Vitaro, 2010). Er is een verband tussen de sociaal-economische gezinsfactoren en voortijdig schooluitval (Bakker et al., 1997; Pagani et al., 2008; Pong et al., 2000). Zo hebben jongeren uit gezinnen die bijstandsafhankelijk zijn een grotere kans op voortijdig schooluitval. Daarnaast kunnen culturele factoren een rol spelen bij voortijdig schooluitval. Wanneer de culturele achtergrond van een jongere sterk afwijkt van de Nederlandse maatschappij, en hij/zij zich daardoor in een minderheidspositie bevindt, is er een groot risico op voortijdig schooluitval (Bakker et al., 1997; Pagani et al., 2008; Pong et al., 2000).

Overgewicht

De cijfers van TNO, Vijfde Landelijke Groeistudie (2010) laten zien dat kinderen en jongeren van twee tot twaalf jaar 13,3 procent van de jongens overgewicht heeft en 1,8 procent van de jongens ernstig overgewicht heeft. Meisjes hebben vaker (ernstig) overgewicht dan jongens. Er blijkt namelijk 14,9 procent van de meisjes overgewicht te hebben en 2,2 procent van de meisjes heeft ernstig overgewicht (TNO, Vijfde Landelijke Groeistudie, 2010). Als jongeren de vraag gesteld wordt of zij vinden dat zij overgewicht hebben, dan zijn de percentages hoger: 43 procent van de meisjes vindt zichzelf te dik en 26 procent van de jongens vindt zichzelf te dik (Van Dorsselaer et al., 2010). Uit het HBSC-onderzoek uit 2009 blijkt dat er ongeveer drie keer zoveel jongeren met overgewicht zijn onder vmbo-b leerlingen dan onder vwo-leerlingen (Van Dorsselaer, et al., 2010).

Schrijvers en Schoenmakers (2008) geven verschillende verklaringen voor obesitas bij kinderen. Een verklaring zou kunnen zijn dat een kind meer eet dan dat het nodig heeft. Uit voedsel wordt energie verkregen, maar als er meer energie binnenkomt dan er verbruikt wordt, kan er een scheve energiebalans ontstaan. Dit kan komen door een verkeerd voedingspatroon, te weinig beweging of een combinatie

(Schrijvers & Schoemakers, 2008). Een ongunstig voedingspatroon is er voornamelijk als er veel verzadigde vetten gegeten worden en er veel frisdrank gedronken wordt (Gezondheidsraad, 2003). Hiermee wordt een tweede mogelijke verklaring gegeven, een slecht voedingspatroon en weinig bewegen kan het gevolg zijn van een obesogene omgeving, in een obesogene omgeving is er stimulans om veel te eten en weinig te bewegen. De omgeving van het kind heeft invloed op zijn eetpatroon en beweegpatroon. Dit kan bijvoorbeeld zo zijn als ouders het verkeerde voorbeeld geven (Schrijvers & Schoemaker, 2008) of in welke mate ouders aanmoedigen of bekritisieren en hun kind beweging aanbieden (Gezondheidsraad, 2003). Zowel ouders als leefomgeving hebben invloed op het eetpatroon en beweegpatroon van het kind. Hiermee wordt de hoeveelheid speelplaatsen, speeltuinen en natuurgebieden in een omgeving van een kind bedoeld. Als er in een wijk nauwelijks plek of veiligheid is om te kunnen spelen, zullen die kinderen ook eerder binnen voor de televisie of computer blijven zitten (Schrijvers & Schoemaker, 2008). Kinderen van ouders met een lage sociaal-economische status (SES) lopen meer risico overgewicht te ontwikkelen (Gezondheidsraad, 2003). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat ze meer belemmeringen hebben gezond te eten, minder weten over gezond eten en niet de kans hebben hun kinderen (verschillende) sporten te laten beoefenen dan kinderen van ouders met een hogere sociaal-economische status. Volgens Ebbeling, Pawlak en Ludwig (2002) zijn er erfelijkheidsfactoren die een rol spelen. De één heeft meer aanleg om veel te eten dan de ander. Dit komt bijvoorbeeld door een genetische aanleg voor hongergevoel of verzadiging en daardoor het te veel eten. Dit is geen directe oorzaak maar dit vergroot de kans op vetopslag in het lichaam (Ebbeling et al., 2002). Daarnaast is gebleken dat bij het voorkomen van overgewicht bij ouders, de kinderen van deze ouders ook sneller overgewicht ontwikkelen (Maffeis, 2000).

Hypothese

Er wordt verwacht dat de reactietijd zal toenemen wanneer er meerdere risicofactoren aanwezig zijn bij een jongere. Wanneer er namelijk sprake is van cumulatie van risicofactoren, zal het meer tijd kosten hulp aan te bieden die aansluit bij de problematiek van de jongere. Bij meer problematiek zullen meerdere hulpverleningsorganisaties betrokken zullen zijn en deze organisaties zullen de hulp onderling af moeten stemmen op aanbod en welk probleem de prioriteit heeft.

De tweede hypothese is dat de vindkans zal toenemen wanneer er meerdere risicofactoren aanwezig zijn bij een jongere. Er zullen naar verwachting meerdere hulpverleningsorganisaties betrokken zijn bij de jongere, waardoor de jongere al in het jeugdnetwerk gesignaleerd is en zo sneller doorverwezen kan worden. Wanneer de jongere gesignaleerd wordt binnen een schakel van een jeugdnetwerk, zal er bij het bovenkomen van meerdere risicofactoren makkelijker andere hulp ingeschakeld kunnen worden of worden doorverwezen naar andere hulporganisaties binnen het jeugdnetwerk, doordat de schakel die de jongere signaleert, bekend is met diverse hulpverleningsorganisaties.

Methoden

Door middel van interviews met verschillende partijen is onderzocht wat de vindkans en reactietijd is van een probleem op de gebieden jeugddelinquentie, schooluitval en overgewicht bij jeugd in Zwolle. Het betrof hier de jeugd in de leeftijd van 0 – 18 jaar oud. Door contact te zoeken met meerdere organisaties per probleemgebied is er een diversiteit aan informatie verkregen¹. Het eerste contact is verlopen per mail. Wanneer er niet geantwoord werd, is er nogmaals gemaïld. Bij geen antwoord na deze mail, is er telefonisch contact opgenomen met de desbetreffende organisatie. Wanneer er telefonisch contact plaatsvond, werd er verwezen naar de eerdere mails die verstuurd zijn. Vaak kon er op dit moment een interview gepland worden. Was het na dit contact niet mogelijk een interview te plannen, werd er in de meeste gevallen een mailadres van een contactpersoon doorgegeven, waarbij contact met deze persoon werd gezocht via de mail. Hierna werd een afspraak gemaakt voor een interview, of werd het contact verbroken door gebrek aan passende informatie voor deze thesis. Het zoeken van contact had als resultaat dat er een gesprek is gevoerd met de gemeente Zwolle, het Centrum voor Jeugd en Gezin Zwolle, Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland op het gebied van overgewicht bij jeugd, leerplicht Zwolle en de Jeugdreclassering Zwolle (onderdeel van Bureau Jeugdzorg Overijssel). De gesprekken met de

---

¹ Er is contact gezocht met de gemeente Zwolle, Gemeentelijke Gezondheidsdienst Zwolle, Centrum voor Jeugd en Gezin Zwolle, MEE IJsseloevers, Politie IJsselland, leerplicht Zwolle, Veiligheidshuis IJsselland, Academische Thuiszorgwerkplaats Overgewicht Zwolle, Bureau Jeugdzorg Overijssel en de Jeugdreclassering Zwolle.

gemeente Zwolle en het Centrum voor Jeugd en Gezin Zwolle hadden als doel het jeugdbeleid en jeugdnetwerk van Zwolle in kaart te brengen. De overige drie gesprekken waren gericht op dataverzameling met betrekking tot de drie probleemgebieden. In het interview met de Leerplicht Zwolle is het probleemgebied schoolverzuim aan bod gekomen. Daarom zullen de resultaten toespitst zijn op schoolverzuim in plaats van schooluitval. In het interview met de Jeugdreclassering Zwolle (onderdeel van Bureau Jeugdzorg Overijssel) is het probleemgebied jeugddelinquentie aan de orde gekomen. In het gesprek met de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Zwolle werd het probleemgebied overgewicht bij jeugd en schoolverzuim besproken. Tijdens de interviews zijn er vragen gesteld over de specifieke werkwijze van de organisatie in de gemeente Zwolle, met als doel het jeugdnetwerk in beeld te brengen en daarmee de positie van de organisatie een plaats te geven binnen het jeugdnetwerk. Er is gevraagd naar suggesties voor verbetering binnen de organisatie of binnen het jeugdnetwerk. In de interviews is dezelfde structuur aangehouden, zijn er gelijksoortige vragen gesteld en zijn de vragen in dezelfde volgorde behandeld. De gesprekken zijn met toestemming van de ondervraagden opgenomen en naderhand volledig uitgewerkt. Hierdoor is er nauwelijks informatie verloren gegaan.

De beschikbare tijd voor dit onderzoek heeft ertoe geleid dat er minimale dataverzameling mogelijk was. Er was voor ieder probleemgebied een apart gesprek geweest binnen het jeugdnetwerk. Hierdoor is er echter maar een klein onderdeel van het jeugdnetwerk zichtbaar geworden binnen ieder probleemgebied. Dit heeft geleid tot een beperking van de resultaten, de gegeven resultaten zullen hierdoor niet alomvattend zijn. De resultaten uit het onderzoek hebben alleen betrekking op de geïnterviewde organisaties binnen het jeugdnetwerk en beantwoorden niet de vindkans en de reactietijd van andere organisaties binnen het jeugdnetwerk van de probleemgebieden van de gemeente Zwolle. De gegevens zijn verstrekt door één persoon werkzaam bij de organisatie (met uitzondering van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst, dit interview is gehouden met twee medewerkers), hierdoor is de gebruikte informatie persoonsgebonden.

Resultaten

Op 1 januari 2012 telde Zwolle totaal 121.527 inwoners. Hiervan zijn 29.708 inwoners jonger dan twintig jaar (CBS, 2012a). De bevolking van Zwolle tussen de

vijftien en de vijfenzestig jaar telde op 1 januari 2011 65.500 autochtone inwoners en 14.000 allochtone inwoners (CBS, 2012b). Volgens de gemeente Zwolle staat Zwolle bekend als een echte sportstad en vindt de gemeente het belangrijk dat alle kinderen kunnen sporten. De gemeente heeft daarom speciale regelingen voor mensen in de bijstand. Daarnaast bestaan er veel sportverenigingen in Zwolle en wordt er wijkgericht gewerkt om overgewicht aan te pakken, voornamelijk in de wijken waar dit het meeste voorkomt, het gaat hier om de wijken Holtenbroek, Diezerpoort en Kamperpoort. De wijkgerichte aanpak wordt volgens de gemeente vormgegeven door onder andere het aanstellen van wijk sportcoaches. De gemeente Zwolle heeft schooluitval en schoolverzuim hoog op haar agenda gezet. Volgens de gemeente is het aantal vroegtijdige schoolverlaters de afgelopen twee jaar gestegen en hier wordt dan ook vanuit de gemeente Zwolle fors op ingezet. Als eerste stap wil de gemeente onderzoeken wat de oorzaken zijn van deze stijging, in welke groepen deze stijging plaatsvindt en of er plekken zijn waar dit meer voorkomt. De gemeente Zwolle beschouwt de school als vindplaats voor problemen, omdat iedere jongere naar school gaat. Zij zouden dan ook graag zien dat er meer gebruik wordt gemaakt van deze vindplaats door in te zetten op preventie, bijvoorbeeld door middel van de schoolmaatschappelijk werker een centrale rol te geven. Naast de school zou de gemeente Zwolle ook graag zien dat er meer gebruik gemaakt wordt van andere vindplaatsen waar ouders met hun kinderen komen, zoals sportverenigingen en activiteiten in de stad waar kinderen (met ouders) aan kunnen deelnemen.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin heeft gesuggereerd dat mensen het als een drempel ervaren zelf hulp te zoeken of naar hulpverleningsorganisatie toe te gaan. Een mogelijke oplossing die zij hebben aangedragen is de hulp dichterbij de mensen toe te brengen in plaats van dat mensen zelf naar hulporganisaties toe moeten gaan. Wanneer de hulp naar de mensen wordt gebracht, is de verwachting van het Centrum voor Jeugd en Gezin dat mensen de hulporganisaties makkelijker zullen gaan vinden en dat er dan eerder gebruik van hulporganisaties gemaakt gaat worden.

Zowel de gemeente Zwolle als het Centrum voor Jeugd en Gezin heeft aangegeven dat zij willen dat er meer gebruik gemaakt gaat worden van de eigen kracht van mensen. Gemeente Zwolle en het Centrum voor Jeugd en Gezin hebben dit omschreven als het werken vanuit de eigen krachten en mogelijkheden van mensen en de krachten en mogelijkheden van hun eigen sociale netwerk en omgeving problemen op te lossen. Daarnaast heeft het Centrum voor Jeugd en Gezin benoemd dat

hulpverleners in de toekomst meer als generalist gaan werken. De hulpverleners blijven bij hun eigen discipline, maar het streven van het Centrum voor Jeugd en Gezin is dat de hulpvragers zoveel mogelijk contact met één hulpverlener hebben. Hierdoor wordt er van de hulpverlener verwacht meer kennis dan de eigen discipline in huis te hebben, zodat zij de hulpvrager zoveel mogelijk te woord kunnen staan.

Hoe ziet het jeugdnetwerk eruit in de gemeente Zwolle van organisaties die een rol spelen bij jeugddelinquentie?

De schakels die zijn gevonden in het jeugdnetwerk van het probleemgebied jeugddelinquentie zijn: Politie IJsselland, het Veiligheidshuis IJsselland, Halt IJsselland, Bureau Jeugdzorg Overijssel (Jeugdreclassering Zwolle), Raad van de Kinderbescherming, Leerplicht Zwolle en het Openbaar Ministerie.

Wat is de vindkans van het jeugdnetwerk in de gemeente Zwolle met betrekking tot jeugddelinquentie?

In 2010 werden er in totaal 375 minderjarigen verdacht van een delict in de gemeente Zwolle. Hiervan waren er 270 mannelijke minderjarige verdachten en 105 vrouwelijke minderjarige verdachten (CBS, 2012). Volgens de Jeugdreclassering worden deze jongeren gevonden door de politie. Wat betreft schoolverzuim worden jongeren als eerst gesignaleerd door de Leerplicht Zwolle. Schoolverzuim is volgens de Nederlandse wetgeving een overtreding en is genoemd als indicator van crimineel gedrag door de Leerplicht Zwolle en Jeugdreclassering Zwolle. De Jeugdreclassering kan daarom ook bij schoolverzuim ingeschakeld worden. De Leerplicht Zwolle vormt op deze manier ook een schakel binnen het netwerk van het probleemgebied jeugddelinquentie. Via de Jeugdreclassering worden risicjongeren preventief opgespoord, zodat escalatie kan worden voorkomen met betrekking tot jeugddelinquentie, aldus de Jeugdreclassering Zwolle.

Vaak worden jongeren die een delict plegen via het strafrecht berecht. De Jeugdreclassering Zwolle heeft gesteld dat er na onderzoek is gebleken dat er naast dit criminele gedrag problemen zijn op meerdere leefgebieden. De problemen op verschillende leefgebieden kunnen van civiele aard zijn en komen naar voren in het onderzoek van de Raad van de Kinderbescherming. Wanneer de Raad van de Kinderbescherming meerdere problemen en/of risicofactoren heeft opgemerkt bij de jongere en/of in het systeem van de jongere, wordt er een beschermingsonderzoek opgestart waardoor de civiele aspecten worden belicht.

Wat is de reactietijd van het jeugdnetwerk in de gemeente Zwolle met betrekking tot jeugddelinquentie?

De Jeugdreclassering Zwolle heeft genoemd dat de reactietijd afhankelijk is of een jongere in verzekering wordt gesteld, op heterdaad betrapt is bij een delict of wordt opgehaald door de politie, omdat ze worden verdacht van een delict. De Jeugdreclassering Zwolle heeft gemeld dat op het moment dat een jongere onder de 18 jaar oud een delict pleegt of verdacht wordt van een delict, de politie verplicht is dit te melden bij de Raad van de Kinderbescherming. De Raad van de Kinderbescherming schakelt de jeugdreclassering in wanneer er meerdere criminogene factoren een rol spelen en er op meerdere leefgebieden van de risicjongere problemen zijn. Als een jongere in verzekering wordt gesteld door de politie, wordt de jeugdreclassering binnen één dag op de hoogte gesteld door de Raad van de Kinderbescherming. Naast het sanctionele gedeelte, wat uitgevoerd wordt door onder andere het Openbaar Ministerie, wordt ook het ontwikkelingsaspect van een jeugdige, waarbij een orthopedagogische aanpak de aandacht krijgt, onderzocht. Dit betreft het civiele aspect. De Jeugdreclassering Zwolle heeft gemeld dat een jongere bij het krijgen van een proces-verbaal en het niet bestaan van de reden de jongere langer vast te houden, het vier tot zes weken kan duren voordat de jongere bij de Jeugdreclassering Zwolle terecht komt. Dit zijn volgens de Jeugdreclassering Zwolle de richtlijnen. De exacte reactietijd is afhankelijk van de schakels binnen het jeugdnetwerk, bijvoorbeeld politie en de Raad van de Kinderbescherming, en kan daarmee van tijd variëren hoe snel er gehandeld wordt.

Volgens de richtlijnen zoals genoemd in het gesprek met de Jeugdreclassering Zwolle zal er bij een licht delict, wanneer een jongere niet in verzekering is gesteld, door de Raad van de Kinderbescherming binnen twee weken contact met de ouders van de jongere gezocht. Daarna wordt er gestart met een pre-onderzoek naar de jongere en zijn/haar systeem. De Raad van de Kinderbescherming kan ook besluiten dat de jeugdreclassering niet wordt ingeschakeld, maar dat een Halt-afdoening voldoende is.

De Jeugdreclassering Zwolle heeft aangegeven dat wanneer na het pre-onderzoek, uitgevoerd door de Raad van de Kinderbescherming, blijkt dat er meerdere risicofactoren aanwezig zijn rondom de jongere en/of het systeem, de jeugdreclassering ingeschakeld wordt binnen een periode van zes weken. Als de Jeugdreclassering Zwolle wordt ingeschakeld, wordt er gestreefd binnen een periode

van zes weken samen met de jongere en ouders een plan van aanpak op te stellen. Dit is op vrijwillige basis tot aan de zitting, omdat er nog geen uitspraak is gedaan door de kinderrechter. Wanneer er een uitspraak wordt gedaan door de kinderrechter of Officier van Justitie, kan dit inhouden dat de jongere zich moet houden aan de aanwijzingen van de Jeugdreclassering Zwolle, dit is niet meer vrijwillig. Afhankelijk van de uitspraak van de kinderrechter of Officier van Justitie kan deze maatregel één tot twee jaar duren. Meestal is dit twee jaar. Wanneer de Officier van Justitie een uitspraak doet, betekent dit dat het delict niet zwaar genoeg is voor de kinderrechter. In dit geval duurt de maatregel bij de jeugdreclassering meestal één jaar. Als de jongere zich hieraan onttrekt, wordt deze veroordeeld tot bijvoorbeeld vier weken detentie voorwaardelijk, aldus de Jeugdreclassering Zwolle.

Hoe ziet het jeugdnetwerk eruit in de gemeente Zwolle van organisaties die een rol spelen bij schoolverzuim?

De schakels die zijn gevonden in het jeugdnetwerk van het probleemgebied schoolverzuim zijn: Leerplicht Zwolle, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig School Verlaten regio IJssel-Vecht, Openbaar Ministerie, Jeugdreclassering Zwolle en Dienst Uitvoering Onderwijs.

Wat is de vindkans van het jeugdnetwerk in de gemeente Zwolle met betrekking tot schoolverzuim?

Leerplicht Zwolle heeft in het gesprek laten weten dat scholen verplicht melding moet maken van leerlingen die negen keer of meer te laat komen, of meer dan twee dagen ongeoorloofd verzuim laten zien binnen een periode van vier weken. Als een leerling vaker dan drie of vier keer ziek is binnen een bepaalde periode, wordt dit gemeld aan het Ziekteverzuim Als Signaal team. Dit team onderzoekt de oorzaken van het ziekteverzuim, bijvoorbeeld of het verkapt ongeoorloofd verzuim is, of dat er sprake is van chronische ziekte. Luxeverzuim, bijvoorbeeld verzuim wegens een vakantie, wordt ook gemeld. Tot aan drie dagen krijgen ouder(s) en/ of leerling een officiële waarschuwing door middel van een brief en worden zij uitgenodigd voor een gesprek. Bij meer dan drie dagen luxeverzuim wordt er een proces-verbaal opgemaakt wat doorgestuurd wordt naar de Officier van Justitie. Doordat scholen verzuim sinds twee jaar moeten melden bij Dienst Uitvoering Onderwijs, worden deze leerlingen meer zichtbaar voor de Leerplicht Zwolle. Schoolverzuim wordt nu dus zowel gemeentelijk als landelijk geregistreerd. Hieruit volgen landelijke gegevens zoals statistieken over schoolverzuim. Echter, als de scholen het verzuim of te laat komen

niet melden bij Dienst Uitvoering Onderwijs, heeft Leerplicht Zwolle laten weten dat het niet door hen wordt opgemerkt en er dus geen actie ondernomen kan worden. Het is de onderzoekers van deze thesis onbekend hoe vaak scholen verzuim niet melden bij Dienst Uitvoering Onderwijs.

Wat is de reactietijd van het jeugdnetwerk in de gemeente Zwolle met betrekking tot schoolverzuim?

Volgens de Leerplicht Zwolle vallen alle jeugdigen in Nederland tussen de vijf en achttien jaar oud onder de Leerplichtwet. Op het moment dat een leerling verzuimt, wordt dit volgens de Nederlandse wetgeving gezien als een overtreding van de Leerplichtwet. Volgens de procedure die de Leerplicht Zwolle hanteert, volgt in de eerste organisatie een Halt-verwijzing. Wanneer er sprake is van meer verzuim wordt er een proces-verbaal opgemaakt en moet de leerling en/of ouder(s) voor de rechter verschijnen.

Dienst Uitvoering Onderwijs is een partner in de jeugdnetwerk van schoolverzuim. Sinds twee jaar zijn alle basisscholen en middelbare scholen verplicht verzuim of te laatkomers te melden bij Dienst Uitvoering Onderwijs. Zij registreren deze meldingen en geven dit door aan de Leerplicht Zwolle. Wanneer een school een melding maakt bij Dienst Uitvoering Onderwijs ontvangt de Leerplicht Zwolle een digitale melding binnen vijftien minuten. De Leerplicht Zwolle heeft in het gesprek aangegeven dat er bij het binnenkomen van een melding van verzuim of te laat komen bij hen, er een signaal wordt doorgegeven aan de administratie. De administratie van de Leerplicht Zwolle stuurt een brief met een uitnodiging voor een eerste gesprek met de Leerplicht Zwolle naar de jongere en/ of ouder(s) voor de week erop. De tijd tussen het moment van de melding tot aan het gesprek met de Leerplicht Zwolle is volgens het protocol van Leerplicht Zwolle twee weken. In het gesprek tussen Leerplicht Zwolle en jongere en/ of ouder(s) zal gevraagd worden naar de reden van het verzuim. Tijdens het gesprek tussen Leerplicht Zwolle en jongere en/ of ouder(s) kunnen meerdere problemen en/of risicofactoren naar voren komen dan alleen het verzuim. De Leerplicht Zwolle heeft verteld deel uit te maken van het Ziekteverzuim Als Signaal team en zal waar nodig en in overleg met het Zorg Advies Team andere hulp inschakelen. Het Zorg Advies Team is een team van deskundigen waar de Leerplicht Zwolle deel van uit maakt. Andere partners in dit team zijn onder andere het schoolmaatschappelijk werk, de Gemeentelijke Gezondheidsdienst en een orthopedagoog. Volgens de Leerplicht Zwolle worden er in dit team leerlingen

besproken waar men zich zorgen over maakt en waarbij gekeken moet worden of er hulp geboden moet worden door een van deze deskundigen. De Leerplicht Zwolle stelt dat wanneer er sprake is van luxeverzuim er tot aan drie dagen luxeverzuim een officiële waarschuwing door middel van een brief zal komen. In deze brief worden ouder(s) en/of leerling uitgenodigd voor een gesprek. Bij meer dan drie dagen luxeverzuim wordt er een proces-verbaal opgemaakt, dit proces-verbaal gaat naar de Officier van Justitie. De Officier van Justitie bepaalt of de zaak voor moet komen voor de kinderrechter. Volgens de Leerplicht Zwolle is het vaak het geval dat bij luxeverzuim men tot en met vijf dagen luxeverzuim een boete toegestuurd krijgt van ongeveer vijftig euro per persoon per dag. Bij ongeoorloofd verzuim, wanneer het een eerste keer of kortdurend is, volgt er een officiële waarschuwing per brief, zo stelde de Leerplicht Zwolle. De leerling en/of ouder(s) wordt direct uitgenodigd voor een gesprek. Een proces-verbaal kost meer tijd doordat er informatie moet worden verzameld. Deze informatie wordt vervolgens gestuurd naar de Officier van Justitie. Het duurt dan minstens drie maanden voordat de zaak voorkomt, dit kan ook uitlopen tot een half jaar. Sommige proces-verbalen worden afgedaan door de Officier van Justitie met een boete. Bij veelvuldig of problematisch verzuim moet de leerling en/of ouder(s) voorkomen bij de kinderrechter.

Hoe ziet het jeugdnetwerk eruit in de gemeente Zwolle van organisaties die een rol spelen bij overgewicht?

De schakels die zijn gevonden in het jeugdnetwerk van het probleemgebied overgewicht zijn: de Gemeentelijk Gezondheidsdienst IJsselland, Centrum voor Jeugd en Gezin, Icare, Jongeren op Gezond Gewicht, consultatiebureau, schoolarts en huisarts. Daarnaast zijn er in Zwolle diverse diëtisten en voedingadviesbureaus.

Wat is de vindkans van het jeugdnetwerk in de gemeente Zwolle met betrekking tot overgewicht?

De Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland heeft in het gesprek genoemd dat in Nederland kinderen worden gevolgd door de jeugdgezondheidszorg in hun gezondheid vanaf hun geboorte. Ouders van kinderen tussen de 0-4 jaar krijgen automatisch een uitnodiging voor een bezoek aan het consultatiebureau. Het bezoek aan het consultatiebureau is op vrijwillige basis. Op het consultatiebureau wordt een kind gemeten en gewogen en naar aanleiding hiervan wordt een groeidiagram bijgehouden. Ook kunnen ouders opvoedingsvragen stellen en overige vragen over bijvoorbeeld voeding. De Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland heeft gesteld

dat bij het consultatiebureau er een opkomst is van 99 procent van ouders met hun kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. De Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland heeft aangegeven dat er altijd actie ondernomen zal worden op het moment dat een kind afwijkt van de groeicurve. Deze actie houdt bijvoorbeeld een gesprek, voorlichting of advies in. Het is aan de ouders zelf wat zij met deze informatie doen. Op het consultatiebureau is dan ook het eerste signalement van kinderen met overgewicht. De gegevens worden na het vierde levensjaar overgedragen aan de Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland. Op de basisschool krijgen ouders een uitnodiging voor hun kinderen, de leeftijd 4-12 jaar, om bij de schoolarts langs te komen. Dit is op vrijwillige basis. Bij de schoolarts is de opkomst 90 procent en net zoals op het consultatiebureau zal er ook hier altijd actie worden ondernomen als er een kind gesignaleerd wordt met overgewicht.

Volgens de Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland krijgen alle leerlingen op het vmbo een vragenlijst met betrekking tot hun gezondheid en welzijn en worden daarnaast allemaal uitgenodigd voor een bezoek aan de schoolarts. Op het havo en het vwo krijgen ook alle leerlingen een vragenlijst, maar worden zij alleen uitgenodigd voor een bezoek aan de schoolarts als de vragenlijst of hun voorgeschiedenis daar aanleiding tot geeft. De vindkans op havo en vwo is dus afhankelijk van hoe de leerlingen hun eigen gezondheid, gewicht en welzijn invullen op de vragenlijst, aldus de Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland.

Wat is de reactietijd van het jeugdnetwerk in de gemeente Zwolle met betrekking tot overgewicht?

De Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland heeft in het gesprek genoemd dat de Jeugdgezondheidszorg in Nederland een volgverantwoordelijkheid heeft voor alle kinderen van 0-18 jaar oud. Dit betekent dat zij kinderen in deze leeftijd in beeld moeten hebben en moeten weten hoe het met het kind gaat. Zij kunnen tijdelijk de casus overdragen aan een andere partij, bijvoorbeeld een behandelaar, daarna komt de informatie altijd terug en wordt er gekeken hoe het nu met het kind gaat. Deze volgverantwoordelijkheid is volgens de Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland heel kenmerkend voor de Jeugdgezondheidszorg in Nederland.

Er wordt volgens de Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland altijd aandacht geschonken aan problemen op het gebied van overgewicht, bijvoorbeeld door een gesprek, voorlichting, advies of een verwijzing naar de huisarts. Het is echter afhankelijk van de intrinsieke motivatie van de ouder(s) en/of de jongere of men hier

daadwerkelijk mee aan de slag gaat. Bij doorverwijzing vanuit de huisarts is het afhankelijk van de inschatting van de huisarts of hij/zij doorverwijst naar bijvoorbeeld een diëtist. Het kan ook zijn dat een huisarts besluit niet door te verwijzen, waarbij verdere actie op dat moment stopt. De Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland merkte hierbij op dat er voor kinderen en jongeren met overgewicht weinig mogelijkheden zijn tot doorverwijzing. Bij kinderen is de doorverwijzing vaak beperkt tot een diëtist.

Conclusie

In dit onderzoek staan de vindkans en de reactietijd van het jeugdnetwerk van Zwolle, betreffende de probleemgebieden delinquentie, schoolverzuim en overgewicht, centraal. Dit is onderzocht door het interviewen van sleutelfiguren van organisaties uit het jeugdnetwerk van Zwolle. De eerste hypothese is dat de reactietijd toeneemt, naarmate er meerdere risicofactoren aanwezig zijn bij een jongere. De tweede hypothese is dat de vindkans zal toenemen wanneer er meerdere risicofactoren aanwezig zijn bij een jongere.

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat beide hypothesen juist zijn. De vindkans wordt groter en de reactietijd neemt toe naarmate er sprake is van meerdere risicofactoren bij een jongere. Deze risicofactoren kunnen zich bevinden binnen verschillende leefgebieden. Wanneer een jongere gesignaleerd wordt door een bepaalde schakel in het jeugdnetwerk en deze schakel constateert problemen en/of risicofactoren op meerdere gebieden, dan kan deze schakel doorverwijzen naar andere schakels in het jeugdnetwerk. Hiermee is er sprake van toename van de vindkans, doordat andere problemen gesignaleerd worden, waarbij doorverwijzing het gevolg is. Uit het onderzoek komen verschillen naar voren over de reactietijd voor de drie probleemgebieden. Ten eerste is er een verschil tussen hulpverlening in het vrijwillig kader en het bij wet geregelde kader. Wanneer er sprake is van een vrijwillig kader is de intrinsieke motivatie bepalend voor het verdere verloop van de hulpverlening. De reactietijd zal bij hulpverlening in het vrijwillig kader daarom onder andere worden bepaald door de intrinsieke motivatie. Wanneer er sprake is van onvrijwillige hulpverlening, welke bij de wet geregeld is, zullen er sancties volgen als er niet wordt voldaan aan de opgelegde eisen. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld een uitspraak van de kinderrechter. Het is mogelijk dat in een uitspraak een tijdspad is opgenomen, en zal de reactietijd van tevoren worden bepaald. Ten tweede is het verschil in de

reactietijd afhankelijk van de medewerking van zowel organisaties, hulpverleners en ouders en de jongere zelf. In het vrijwillig kader wordt er na het signaleren van een probleem en/of risicofactor bijvoorbeeld een advies of doorverwijzing gegeven aan de jongere en/of zijn ouders. Vervolgens is het hun eigen keuze of dit advies wordt opgevolgd. In het bij wet geregelde kader is dit niet optioneel en volgen er sancties wanneer zij zich niet aan de afspraken en/of uitspraken houden.

De jeugddelinquenten worden gevonden via de politie. De vindkans van jeugddelinquentie in Zwolle is onbekend. De reactietijd bij de Jeugdreclassering Zwolle is afhankelijk van de ernst van het delict. Als een jongere onder de 18 jaar in verzekering wordt gesteld door de politie, zal de Jeugdreclassering binnen één dag op de hoogte worden gesteld. Bij een licht delict, waar er alleen een proces-verbaal wordt opgemaakt, bedraagt de reactietijd vier tot zes weken tot de Jeugdreclassering wordt ingeschakeld.

Er kan een hoge vindkans omtrent schoolverzuim gevonden worden, wanneer alle scholen binnen Zwolle zich houden aan verplichting om schoolverzuim bij Dienst Uitvoering Onderwijs te melden. Als scholen zich niet aan deze verplichting houden, is het voor de Leerplicht Zwolle niet mogelijk het schoolverzuim volledig in beeld te brengen. Hierdoor kan de vindkans kleiner worden, doordat het verzuim niet zichtbaar is. De reactietijd van het netwerk op schoolverzuim is afhankelijk of het luxeverzuim, ongeoorloofd verzuim of ziekteverzuim betreft.

Betreffende het gebied overgewicht is de opkomst van ouder(s) met kinderen tussen de 0-4 jaar bij een consultatiebureau 99 procent. Voor het bezoek aan de schoolarts voor kinderen tussen de 4-12 jaar betreft het opkomstpercentage 90 procent. De vindkans van overgewicht is bij kinderen in deze twee leeftijdsgroepen gelijk aan de opkomstpercentages. De vindkans voor kinderen op het voortgezet onderwijs is afhankelijk van het schoolniveau en beantwoording van vragenlijsten die leerlingen zelf invullen. Omdat Jeugdgezondheidszorg Nederland een volgerantwoordelijkheid heeft voor alle jongeren, wordt er altijd gereageerd door middel van een advies en/of voorlichting wanneer er problemen en/of risicofactoren worden geconstateerd, waaronder overgewicht. Het hangt echter van de intrinsieke motivatie van de jongere en/ of ouder(s) af of het advies en/of voorlichting wordt opgevolgd.

Discussie

Een kanttekening bij dit onderzoek is dat er per probleemgebied één interview gehouden is. Dit betekent dat de resultaten in de meeste gevallen gebaseerd zijn op één organisatie binnen het jeugdnetwerk van een probleemgebied, wat de reikwijdte van dit onderzoek beperkt. Daarom kunnen er over een aantal zaken geen uitspraken worden gedaan dan alleen de verkregen informatie uit de interviews over de vindkans en de reactietijd van delinquentie, schoolverzuim en overgewicht van jongeren in Zwolle. Verder onderzoek door middel van interviews met meerdere organisaties binnen het jeugdnetwerk van een probleemgebied is gewenst voor uitgebreidere dataverzameling. Bij het zoeken van contact met organisaties is het handig tijdig contact te zoeken met organisaties met een voorstel voor dag en tijd voor een interview. Hierbij is de kans groter dat er medewerking verleend wordt door de organisaties binnen het jeugdnetwerk. Wat in dit onderzoek geholpen heeft, is niet schromen nogmaals contact op te nemen en doorvragen naar personen of afdelingen wanneer de organisaties binnen het jeugdnetwerk afwachtend zijn. In vervolgonderzoek wordt aangeraden de politie te interviewen. Zij beschikken over meer informatie wat betreft cijfers rondom jeugddelinquentie en worden gezien als een belangrijke signaleerder binnen dit netwerk. De verkregen informatie van de sleutelfiguren lijkt betrouwbaar doordat de geïnterviewden een kritische houding aannamen ten opzichte van de organisatie en hun werkwijze. Er wordt daarom aangeraden ook deze organisaties in vervolgonderzoek weer mee te nemen. De gemeente Zwolle kan winst behalen de cijfers van het schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten naast elkaar te leggen. Het is raadzaam de cijfermatige stijging van het schoolverzuim de afgelopen twee jaar sinds de invoering van de meldplicht van schoolverzuim door scholen bij Dienst Uitvoering Onderwijs en de stijging van het vroegtijdig schoolverlaten de afgelopen twee jaar met elkaar te vergelijken.

Referenties

- Archambault, I., Janosz, M., Fallu, J. S. & Pagani, L. S. (2009). Student engagement and it's relationship with early high school dropout. *Journal of Adolescence*, 32, 651-670.
- Bakker, I., Bakker, K., Dijke van, A., & Terpstra, L. (1997). *O+O =O kwadraat: Naar een samenhangend beleid en aanbod van opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering voor kinderen en ouders in risicosituaties*. Utrecht: NIZW.
- Borgatti, S. P. (2005). Centrality and network flow. *Social Networks*, 27, 55 – 71.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2012a). *Bevolking; geslacht, leeftijd, burgerlijk staat en regio, 1 januari*. Verkregen op 25 juni, 2012, van [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=03759ned&D1=0,3,6,9,12&D2=129-132&D3=907&D4=\(1-1\)-I&VW=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=03759ned&D1=0,3,6,9,12&D2=129-132&D3=907&D4=(1-1)-I&VW=T)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2012b). *Beroepsbevolking; gemeenten*. Verkregen op 25 juni, 2012, van <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=71883ned&D1=0,6-7,13,26,54&D2=I&D3=417&D4=0,4,I&VW=T>
- Ebbeling, C. B., Pawlak, D. B., & Ludwig, D. S. (2002). Childhood obesity: Public-health crisis, common sense cure. *The Lancet*, 360, 473-482.
doi:10.1016/S0140-6736(02)09678-2
- Expertisecentrum voor jeugd, samenleving en ontwikkeling (2012). *Transitie jeugdzorg*. Verkregen op 16 februari, 2012, van <http://www.jso.nl/transitiejeugdzorg.html>.
- Gezondheidsraad. (2003). *Overgewicht en obesitas*. Den Haag: Gezondheidsraad, 2003: publicatie nummer 2003/07. ISBN 90-5549-477-1 Ontleend aan: <http://www.gr.nl/nl/adviezen/overgewicht-en-obesitas>. Verkregen op: 18-02-2012.
- G32. (2011). *Transitie van de jeugdzorg, Strategisch visiedocument G32*. Verkregen op 20 juni 2012, http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Sez/JOC/Jeugd/2011_02_08_G32%20visie%20transitie%20jeugdzorg.pdf.
- Kilduff, M., Tsai, W. (2003). *Social networks and organizations*. Londen: Sage Publications.

- Maffeis, C. (2000). Aetiology of overweight and obesity in children and adolescents. *European Journal of Pediatrics*, *159*, 35-44.
doi:10.1007/PL00014361
- Moffitt, T. E. (1993). Adolscence-limited and life-course-persistent antisocial behavior – A developmental taxonomy. *Psychological Review*, *100*, 674-701,
doi:10.1037/0033-295X.100.4.674.
- Pagani, S. L., Vitaro, F., Tremblay, R. E. & McDuff, P. (2008). When predictions fail: The case of unexpected pathways toward high school dropout. *Journal of Social Issues*, *64*, 175-193.
- Pong, S. L. & Lu, D. B. (2000). The effects of change in family structure and income on dropping out of middle and high school. *Journal of Family Issues*, *21*, 147-169. doi:10.1177/019251300021002001
- Rijksoverheid (2012). *Bestuursakkoord 2011-2015*. Verkregen op 15 maart, 2012, van <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/convenanten/2011/04/21/bestuursakkoord-2011-2015.html>
- Schrijvers, C. T. M., & Schoemaker, C. G. (2008). *Spelen met gezondheid. Leefstijl en psychische gezondheid Nederlandse jeugd*. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) rapport 270232001/2008. Verkregen op 18 februari, 2012, <http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/270232001.html>.
- Stearns, E. & Glennie, J. E. (2006). When and why dropouts leave high school. *Youth & Society*, *38*, 29-57. doi:10.1177/0044118X05282764
- TNO (2010). *Vijfde Landelijke Groeistudie*. Verkregen op 18 februari, 2012, <http://www.tno.nl/downloads/20100608%20Resultaten%20Vijfde%20Landelijke%20Groeistudie2.pdf>.
- Uzzi, B. (1997). Social structure and competition in interfirm networks: The paradox of embeddedness. *Administrative Science Quarterly*, *42*, 35–67.
- Van Dorsselaer, S., De Looze, M., & Vermeulen-Smit, E. (2010). *Gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland: HBSC 2009*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Vitaro, F., Larocque, D., Janosz, M. & Tremblay, R. E. (2010). Negative social experiences and dropping out of school. *Educational Psychology*, *21*, 401-415.
doi:10.1080/01443410120090795